

Kanttekeningen bij CPB Keuzes in Kaart en de PBL Analyse Vrijzinnige Partij

Het CPB heeft het verkiezingsprogramma 2017-2021 van de Vrijzinnige Partij doorgerekend en haar budgettaire keuzes in kaart gebracht. In het Vrijzinnige Partij-verkiezingsprogramma presenteert de Vrijzinnige Partij een sociale verandering van Nederland die in vergelijking met andere doorgerekende programma's reusachtig is en die het CPB dus voor een reusachtige opgave stelde. Geen keuzes met gedraai aan knoppen en "onsje meer, onsje minder"-beleid maar de Vrijzinnige Partij heeft het lef om een complete stelselwijziging door te voeren; een basisinkomen in te voeren in 2021. Dit is in de CPB publicatie doorgerekend. Het basisinkomen betekent een perspectief voor meer zekerheid, echte sociale zekerheid. De Vrijzinnige Partij is het CPB zeer erkentelijk voor de wijze waarop het deze reusachtige opgave in korte tijd vervulde en heeft grote waardering voor de samenwerking de afgelopen maanden.

Basisinkomen kent grote voordelen

Macro economisch gezien zorgt het basisinkomen ervoor dat het bbp met 0,4%-punt harder groeit dan in het basispad. Huishoudens gaan vooral in 2021 meer consumeren als gevolg van het hogere besteedbare inkomen, dat leidt gemiddeld over de kabinetsperiode tot een 1,4%-punt hogere consumptie per jaar. De overheidsbestedingen nemen toe door intensiveringen in de zorg. Door de hogere bestedingen gaan bedrijven extra investeren. De werkloosheid daalt met 1,1%-punt in 2021 ten opzichte van het basispad. Het arbeidsaanbod neemt in 2021 af door de invoering van het basisinkomen, tegelijkertijd neemt de werkgelegenheid in dat jaar toe door de groei van de bestedingen. Gemiddeld neemt de werkgelegenheid met 0,1%-punt extra toe ten opzichte van het basispad, de extra banen komen met name in de marktsector terecht.

Dit is goed nieuws voor de economie, voor de koopkracht. De inkomensongelijkheid wordt verkleind en mensen krijgen weer zelf de keuze hoe zij hun leven vorm geven. Volgens het CPB zit er echter wel een keerzijde aan dit verhaal. In deze notitie geeft de Vrijzinnige Partij hier een reactie op.

De randvoorwaarden van het CPB

Het CPB heeft gewerkt vanuit 3 randvoorwaarden

1. De eisen neergelegd in de CPB-Startnotitie augustus /oktober 2016
2. Effecten die niet (wetenschappelijk) bewezen zijn, worden niet meegenomen
3. Het eigen economische model is leidend om vergelijking tussen partijen mogelijk te maken.

De Vrijzinnige Partij heeft deze randvoorwaarden gerespecteerd vanuit de overtuiging dat het totaal beeld aangevuld kan worden. De beperkingen hebben namelijk een groot financieel negatief effect op het positieve resultaat als gevolg van de invoering van het basisinkomen.

Dit komt op de volgende punten tot uitdrukking:

1. Het CPB heeft een maximum vastgesteld waarbinnen bezuinigingen op het overheidsapparaat kunnen plaatsvinden. Bij behoud van taken kan de Vrijzinnige Partij de redenering volgen. De inzet van de Vrijzinnige Partij gaat echter uit van het volledig opheffen van bestaande taken en dientengevolge zullen er ook geen uitgaven meer nodig zijn. In het bijzonder gaat het om de uitkeringsinstanties zoals de SVB en Gemeentefonds als de AOW resp. de bijstand vervangen worden door het basisinkomen. Dit geldt ook voor de besparing op het Provinciefonds door het opheffen van de provincies. In de Vrijzinnige Partij berekening in het verkiezingsprogramma betekent dat een extra vermindering van overheidsuitgaven van € 3,5 miljard.
2. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat het invoeren van het basisinkomen effecten heeft op een verbeterde veiligheid en een verhoogde gezondheid. Daardoor is het aannemelijk dat veiligheidskosten en gezondheidszorgkosten zullen verminderen. Daar zal namelijk minder beroep op gedaan worden. De Vrijzinnige Partij heeft daarbij op basis van eerdere onderzoeken berekend dat 8,5 % vermindering van zorgkosten realistisch is, Derhalve een vermindering van de uitgaven ter dekking van de financiering van het basisinkomen van € 5,8 miljard.
3. De lastigste discussie met het CPB zijn de toepasbaarheid van de traditionele economische modellen in relatie tot de invoering van een basisinkomen:

De economische modellen

De onvolkomen economische modellen van de CPB leidt er toe dat in 1.7 en 1.8, de slotparagrafen, stellig beweerd wordt dat uitvoering van het Vrijzinnige Partij verkiezingsprogramma in Nederland zou leiden tot fors minder arbeidsvolume en een fors tekort in de houdbaarheid van overheidsfinanciën.

Deze CPB beweringen zijn niet goed onderbouwd en niet aannemelijk. Ze berusten op onbegrip van het onvoorwaardelijk basisinkomen dat de Vrijzinnige Partij voorstaat, en onbegrip van wat de invoering van dit basisinkomen doet met de arbeidsmarkt

Groot misverstand omtrent basisinkomen en arbeidsmarkt is er niet alleen bij het CPB maar ook bij de gevestigde politiek, zie bij voorbeeld de brief van minister Asscher uit mei 2016 aan de Tweede Kamer over de basisinkomen-initiatiefnota van Tweede Kamerlid Norbert Klein “anders denken over werken sociale zekerheid met een onvoorwaardelijk basisinkomen”.

Daarom gaan we op deze economische effecten dieper in om zo het grote misverstand weg te nemen en een bijdrage te leveren aan het vervolg in de discussie om een basisinkomen in te voeren. De kwestie is driedig:

1. Verlaagt de introductie van een onvoorwaardelijk basisinkomen van zo'n € 10.000 per jaar per 18+ persoon structureel de werkgelegenheid in uren?

2. Of heeft de introductie van zo'n basisinkomen – als bestedingsimpuls voor de economie - juist tot gevolg dat de structurele werkgelegenheid in uren toeneemt?

3. Of heeft introductie van zo'n basisinkomen zowel verlagende als ook verhogende effecten op genoemde werkgelegenheid, zodat per saldo het effect op de arbeidsmarkt verdwijnend gering is ?

Deze kwestie is in minstens zes opzichten zeer gecompliceerd , reden waarom het goed is om alvorens de drieledige vraag te beantwoorden eerst deze complicaties onder ogen te zien. Zoals het CPB in haar rapportage KiK 2017 terecht aangeeft is de invoering van een basisinkomen zeer ingrijpend en is het CPB ook in het licht van de doelstelling van die rapportage niet ingegaan op een verdieping en nadere analyse specifiek op deze invoering gericht niet in de rapportage opgenomen.

De eerste complicatie is dat we het antwoord op de drie vragen niet kunnen weten of meten, omdat het onvoorwaardelijk basisinkomen nog nergens ter wereld compleet is ingevoerd en we dus ook nog nergens ter wereld de effecten ervan empirisch hebben kunnen onderzoeken en vaststellen. We kunnen vooralsnog de effecten alleen "ex ante" bedenken, maar als er ter zake verschillende theorieën zijn, verschillende effecten denkbaar zijn, kunnen we één zo'n effect niet zomaar met stelligheid als het meest aannemelijke effect presenteren zoals het CPB doet wanneer het stellig zegt, dat de maatregelen van de Vrijzinnige Partij de werkgelegenheid in uren structureel verlagen met 4,9 %. In theorie kan elk van de drie genoemde mogelijke arbeidsmarkteffecten zich in de empirische werkelijkheid voordoen. Diverse wetenschappers van naam verwachten inderdaad het ene of het andere effect en hebben daarvoor zo hun argumenten. Het is dus zaak de drie mogelijke effecten zorgvuldig te vergelijken en tegen elkaar af te wegen alvorens stellige uitspraken te doen over welk effect "ex ante" het meest aannemelijk is. We kijken uiteraard niet alleen naar de theorie maar ook naar empirisch onderzochte situaties die iets kunnen zeggen ter zake van de arbeidsmarkteffecten van de invoering van een basisinkomen, omdat ze ietsjes vergelijkbaar zijn met de invoering basisinkomen: het arbeidsmarktgedrag van de basisinkomenwinnaars in de loterij 'gagner pour vivre'; de "gratis geld" ervaringen die de historicus Bregman rapporteert; het even hoge arbeidsethos van werklozen en werkenden, dat sociale wetenschappers P de Beer, R.Wielers e.a. rapporteren; de situatie dat in 15 hoogontwikkelde economieën de landen die gedurende 150 jaar veel geld aan 'social expenditure' uitgaven toch niet minder economische groei /niet minder arbeidsvolumegroei bleken te hebben dan de andere hoogontwikkelde landen die in dezelfde periode veel minder geld aan social expenditure uitgaven; dit rapporteerde de econoom en historicus P.Lindert in zijn befaamde empirisch onderzoek 'Growing Public' ("the welfare state is a free lunch") 2004.

Het empirisch onderzoek waarmee het CPB zijn model MIMIC ombouwde tot MICSIM lijkt ons – anders dan het CPB meent - niet geschikt ter adstructie van de theorie dat de invoering van basisinkomen het arbeidsvolume verlaagt. Het CPB onderzoek doet niet ter zake om het arbeidsmarktgedrag van basisinkomenontvangers te voorspellen; het toont aan dat in het recente verleden bestaande verschillen in samenstelling van huishoudens effect hebben op verschillen in arbeidsaanbod , met name dat vrouwen met een substantiële rol in het huishouden/de opvoeding eerder de arbeidsmarkt verlaten of minder uren willen werken. Het toonde niet aan dat dit effect groter wordt door de invoering van een basisinkomen.

Integendeel, er is blijkbaar nu al een (groot) aantal vrouwen die de arbeidsmarkt (deels) verlaten hebben en die de arbeidsmarkt dus niet nog eens kunnen verlaten als het basisinkomen wordt ingevoerd.

De tweede complicatie is dat oorzaak en gevolg moeilijk uit elkaar te halen zijn. Het CPB stelt dat meer structurele werkloosheid het gevolg zal zijn van invoering van het basisinkomen. Maar is het in werkelijkheid niet veeleer zo dat invoering van het basisinkomen het gevolg zal zijn van de toenemende werkloosheid (toenemend in de zin dat per saldo het macrotekort aan arbeidsvolume al decennia lang oploopt – een tekort ten opzichte van het mogelijke aantal arbeidsuren in de potentiële beroepsbevolking) ?

De oorzaak van de verandering in kwestie – meer of minder arbeidsvolume – is vooral te zoeken aan de vraagkant, niet aan de aanbodkant van de arbeidsmarkt. Invoering van basisinkomen is een maatregel die eerder de aanbodkant dan de vraagkant betreft en heeft dus geen grote gevolgen voor het arbeidsvolume. Dit inzicht (dat de arbeidsmarkt vraaggedreven is) lijkt bij het CPB en de gevestigde politiek onderontwikkeld; ze kijken bijna uitsluitend naar de aanbodkant op zoek naar nog meer prikkels om het arbeidsaanbod te vergroten – zinloos, er zijn aan die kant al prikkels genoeg.

De derde complicatie is dat effecten op micro niveau niet zonder meer zich net zo op macroniveau voordoen. Het kan ook zijn dat een (door het CPB) verwacht effect - afname van arbeidsaanbod – zich in sommige micro situaties voordoet, terwijl in andere microsituaties het tegenovergestelde effect zich voordoet : toename van arbeidsaanbod. Welk effect dan op macro niveau per saldo domineert valt niet te zeggen zonder eerst te kijken naar de, aan elkaar tegengestelde, effecten en ze tegen elkaar af te wegen. Wat het basisinkomen betreft is zeker denkbaar (zoals het CPB zegt) dat op microniveau een aantal basisinkomenontvangers (tijdelijk) afzien van betaalde arbeid, waarbij het tegengestelde effect zich in de arbeidsreserve kan voordoen (waaraan het CPB voorbijgaat) : werkzoekenden die eerst geen baan hadden krijgen alsnog de banen die andere basisinkomenontvangers (tijdelijk) niet willen. Dit tegengestelde effect zal groot zijn als de arbeidsreserve groot is, wat in Nederland het geval is (niet alleen bij laagconjunctuur maar ook – in iets mindere mate - bij hoogconjunctuur) . De arbeidsreserve bestaat immers niet alleen uit de min of meer omvangrijke (door CBS/UWV) geregistreerde werkloosheid maar ook uit de niet minder omvangrijke verborgen werkloosheid (met name wat het CBS “niet-beroepsbevolking” noemt). Hieronder vallen ook “nuggers” (niet uitkeringsgerechtigden) die nu geen kleine baan willen of kunnen krijgen en zich uitgeschreven hebben, maar met een basisinkomen wel hun arbeidsproductieve inzet daadwerkelijk gehonoreerd zien. Ook deze groep van volgens het CBS 1,4 miljoen mensen zit niet de hele dag duimen te draaien.

Als het tegengestelde effect even groot is als – of groter is dan - het effect ‘afname arbeidsaanbod’ is de stelling dat invoering basisinkomen op macro niveau de werkgelegenheid in uren doet afnemen onjuist. Het is zaak de grootte van beide effecten vooraf te weten, maar bijkomende complicatie is dat de grootte van het tegengestelde effect (afname arbeidsreserve) moeilijk te meten is.

De vierde complicatie is dat ook de structurele werkloosheid/werkgelegenheid moeilijk te voorspellen is. Ook tussen bedrijfstakken zijn er vele verschillen. Het vermoeden is dat het basisinkomen een enorme verandering teweeg brengt in arbeid en werken.

Werkgevers zullen hun best moeten doen om het personeel vast te houden; met een basisinkomen heeft personeel immers een sterkere onderhandelingspositie nu zij niet meer afhankelijk zijn van hun loonbetrekking. Dit zal zijn weerslag hebben op de lonen. Banen die niet populair zijn, zoals vuilnisman zullen daardoor weleens hard kunnen stijgen in loon om hier toch personeel voor te vinden. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt wordt zo mogelijk beter op elkaar afgestemd, met mogelijk een lagere werkloosheid tot gevolg. Het is dus verbazend dat het CPB zomaar kan zeggen dat het Vrijzinnige Partij programma met invoering basisinkomen de Nederlandse werkgelegenheid structureel in zijn algemeenheid met 4,9% doet afnemen.

De vijfde complicatie is dat effecten op korte termijn niet persé doorlopen in de langere termijn, terwijl andere effecten zich niet op korte termijn manifesteren op langere termijn wel aanzienlijk kunnen zijn. Het CPB onderkent tot op zekere hoogte deze complicatie in de “de macro economische doorwerking”.

De Vrijzinnige Partij begrijpt goed dat het CPB de lange termijn effecten (opbrengsten die de Vrijzinnige Partij verwacht) niet anders dan als PM post wilde meenemen in haar doorrekening van het Vrijzinnige Partij programma – een doorrekening die niet verder reikt dan 2021, het eind van de volgende kabinetsperiode (als het kabinet de rit uitzit). De Vrijzinnige Partij verwacht op de lange termijn, wanneer het basisinkomen een aantal jaren bestaat, dat de overheidsuitgaven voor de zorg en voor de veiligheid kunnen dalen.

De Vrijzinnige Partij kan het niet plaatsen dat het CPB in 1.7 en 1.8 zijn terughoudendheid ten aanzien van het voorspellen op lange termijn loslaat en toch stellige uitspraken doet over wat het Vrijzinnige Partij programma op termijn te weeg zou brengen (kosten die het CPB verwacht): 4,9 % structurele verlaging werkgelegenheid en forse verhoging van het houdbaarheidstekort.

Deze lange termijn voorspellingen zijn zoals gezegd ongeloofwaardig. Daarbij komt dat het CPB geen rekening houdt met de conjunctuurontwikkeling die in 2017 nog wat lijkt te pieken maar in 2021 in een (diep) dal beland kan zijn. In dat geval zou het zogenaamde houdbaarheidstekort wellicht beter gezien kunnen worden als een bestedingsimpuls (met multiplier) waarmee de economie weer uit het dal omhoog kan komen. Het aloude door Keynes geïnspireerde idee om het overheidsfinancieringstekort anticyclisch in te zetten lijkt bij de invoering van het basisinkomen goed toepasbaar.

De zesde complicatie is dat het politieke concept onvoorwaardelijk basisinkomen wezenlijk afwijkt van wat we in de aloude voorwaardelijke sociale zekerheid gewend zijn. Het wordt vaak maar half begrepen. Zo zegt het CPB bijvoorbeeld dat het voorgestelde basisinkomen de armoedeval verkleint. Dit is te zwak uitgedrukt. Door het basisinkomen wordt de armoedeval niet verkleind, maar totaal geëlimineerd. De perverse prikkel bij het arbeidsaanbod die ingebouwd is in de bestaande voorwaardelijke sociale zekerheid verdwijnt dan helemaal. Wat dit aangaat is het te verwachten arbeidsmarkteffect van invoering basisinkomen dus niet dat het arbeidsaanbod afneemt, maar dat het toeneemt.

Het te zijner tijd toenemend arbeidsaanbod van ex uitkeringsgerechtigden zegt nog niets over het effect dat basisinkomen op het arbeidsaanbod van werknemers kan hebben.

Bij het bespreken van de derde complicatie is al wel gezegd dat een aantal werknemers (tijdelijk) kunnen stoppen met werken en zo banen kunnen vrijmaken voor werkzoekenden in de nu nog grote arbeidsreserve. Het aantal schoolverlaters en werknemers die (een tijd) niet willen werken om (een tijd) baanloos van hun basisinkomen te gaan leven, schatten wij niet hoog in als het basisinkomen € 800 per maand bedraagt. De financiële prikkel om wel te willen werken is dankzij de eliminatie van de armoedeval immers sterk, althans zolang het minimumloon wettelijk van kracht blijft. Bovendien zijn de niet financiële prikkels om te werken – het arbeidsethos - veelal nog sterker. Het laag ingeschatte aantal mensen die, ondanks genoemde financiële en andere prikkels, (tijdelijk) niet willen werken, betaalde arbeid niet passend vinden, kunnen hiervoor hun redenen hebben. Wellicht is het dan maar beter ook dat zij dan (nog) geen baan krijgen zodat andere, beter gemotiveerde, werkzoekenden niet verdrongen worden bij het bemachtigen van banen – een schaars goed dat steeds schaarser wordt (zoals we bij de tweede complicatie signaleerden). Het effect van invoering basisinkomen is dan per saldo niet dat het arbeidsvolume afneemt maar dat de arbeidsmotivatie toeneemt (waardoor ook de arbeidsproductiviteit kan toenemen)

Conclusie

Uit de beschouwing van de zes complicaties blijkt het meest aannemelijke antwoord dat het voorgestelde basisinkomen de structurele werkgelegenheid in uren niet doet dalen.

De introductie van een onvoorwaardelijk basisinkomen kan een houdbaarheidstekort overheidsfinanciën opleveren dat, in geval van laagconjunctuur, als anticyclische bestedingsimpuls voor de economie kan dienen en daarna zich dan dus ook weer kan terugverdienen.

Het effect van invoering basisinkomen op het aantal in Nederland gewerkte en betaalde uren is per saldo gering. In dit saldo is verdisconteerd dat basisinkomen niet zozeer als hangmat of vangnet functioneert, maar veeleer als springplank die mensen aanzet om in hun (samen)leven dingen te gaan doen, betaald en onbetaald - dingen die positief bijdragen aan de ontwikkeling van Nederlanders en Nederland. In dit opzicht zijn niet alleen de werkgevers maar ook de werknemers, de zzp'ers en de baanloze burgers in hart en nieren ondernemers.

Het antwoord op vraag drie betekent overigens niet dat het arbeidsvolume – het aantal tegen betaling gewerkte uren - in Nederland gelijk zal blijven. In onze zienswijze zal het arbeidsvolume de komende decennia, ongeacht of het basisinkomen er wel of niet komt, de neiging blijven vertonen om kleiner te worden of minder te groeien dan de potentiële beroepsbevolking groeit. Deze zienswijze is ingegeven door vooral te kijken niet naar de aanbodkant, maar naar de vraagkant van de arbeidsmarkt. Daar zien we mondiaal automatisering, robotisering, out sourcing, offshoring naar lage-lonen-landen en andere (Nederlandse) arbeid besparende processen die blijven bepalen hoeveel of hoe weinig arbeidsvolume er in Nederland de komende decennia zal zijn.

Ten slotte merken we nog op dat als het basisinkomen geen effect heeft op het volume van de arbeid, dit niet betekent dat het basisinkomen geen effect op de kwaliteit van de arbeid heeft. De kwaliteit aan de onderkant van de arbeidsmarkt zal vooruitgaan doordat werkgevers laagbetaalde rotbanen niet meer vervuld krijgen als er een alternatief is: baanloos van je basisinkomen leven.

Werkgevers gaan dan die banen ofwel inhoudelijk/financieel opwaarderen ofwel weg organiseren/automatiseren – een proces waar ze ook zonder basisinkomen al mee bezig waren. De kwaliteitsverbetering aan de onderkant van de arbeidsmarkt betekent wel enige kwantiteitsvermindering, maar dit laat onverlet onze inschatting dat per saldo de kwantiteitsverandering gering is, want hierin was al verdisconteerd dat er niet alleen enige werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt zal verdwijnen, maar ook dat er door de springplankfunctie van het basisinkomen enige nieuwe ondernemende werkgelegenheid (niet alleen zzp'ers) bij zal komen.

Basisinkomen betekent bovenal: mensen kunnen weer kiezen.

Basisinkomen is springplank. Mensen moeten zich door middel van het onafhankelijk basisinkomen kunnen ontplooiën.

Zelfontplooiing, mensen werken in deeltijd, doen aan vrijwilligerswerk, zelfstandig ondernemer worden en kiezen ervoor om langer door te werken of willen juist eerder stoppen. De overheid zou dit moeten faciliteren.

Overheidsbeleid is nu gericht op het one-size fits all concept: Mensen moeten zoveel mogelijk fulltime werken in een betaalde baan. Dat is een foute keuze en voor mensen ook een valse keuze. Baanzekerheid bestaat niet.

Problemen worden door de oude partijen opgelost met complexiteit. Er zijn allerlei uitkeringen en fiscale maatregelen inclusief een uitgebreide controle en handhaving in het leven geroepen die het leven alleen maar bijzonder complex maken.

Het neveneffect van al deze toeters en bellen is dat werken in veel gevallen niet meer loont. Alle uitkeringen, toeslagen et cetera bij elkaar opgeteld geeft soms een hoger netto inkomen, dan bij een betaalde baan. Dan is het niet gek dat mensen niet meer willen werken!

De overheid ziet zich geconfronteerd met werkloosheid. Hoe de maatschappij omgaat met vast werk en de flexibele schil is definitief veranderd. Hier en daar wat draaien aan traditionele beleidsknoppen voldoet niet meer.

Het is tijd om nu in te grijpen zodat er structurele oplossingen gerealiseerd worden om daadwerkelijk aan te sluiten bij de huidige maatschappij. Om te komen tot noodzakelijke vernieuwing van onze verzorgingsstaat moeten alle bestaande sociale zekerheidsuitkeringen worden vervangen door één basisinkomen. De voordelen spreken voor zich. Geen ingewikkelde regelingen meer. Uitvoerings- en controle-kosten zullen niet meer nodig zijn.

De Vrijzinnige Partij kiest daarom voor een basisinkomen. Het wordt tijd dat de overheid anticipeert op de trends uit de maatschappij in plaats van dit tegen te werken met wat lapmiddelen. We zien dat er vraag is vanuit de maatschappij naar flexibiliteit, als overheid dien je hier op in te spelen met de zekerheid van een basisinkomen.

Voor een radicaal betere leefomgeving

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft ook de Vrijzinnige Partij beoordeeld (naast maar 6 andere partijen) De doorgerekende maatregelen zijn betaalbaar en realistisch. We verminderen als 1 na beste de autokilometers en daarmee files. Maar onze belangrijkste maatregel een radicale landverbetering als speerpunt voor landbouw en klimaat bleek niet in de PBL-modellen te passen. De Vrijzinnige Partij wil volledige landverbetering in heel Nederland door maatregelen om meer humus in de bodem te krijgen. Door biologische CO2 binding in de bodem, wordt echte CO2 reductie gerealiseerd. Daardoor wordt de landbouw hersteld, wordt biodiversiteit bevorderd, wordt ons klimaatverandering omgezet in klimaatverbetering. Informatie hierover is ook te vinden op de website www.down2earth.nu We gaan niet dweilen met de kraan open, dus ja fossiel brandstofgebruik afbouwen. Dat perspectief van maatregelen van grootschalige landverbetering is dan ook helaas kon door de PBL-beperkingen vrijwel niet mee genomen worden. Alleen de kosten om de boeren om te scholen staan er in. Maar de rapportage geeft wel de richting en de inzet van de Vrijzinnige Partij aan. Zorgen voor een goede gezonde leefomgeving ook voor volgende generaties.

16 januari 2017 Vrijzinnige Partij